ASKV
steunpunt vluchtelingen

6. PARTICIPATIEAANBOD

Inleiding

In het kader van het Project Activiteiten en Ongedocumenteerden (PAO) is een pakket van praktijkleertrajecten en cursussen georganiseerd waarmee ongedocumenteerde mensen kunnen werken aan een realistische toekomst. Het PAO bestaat sinds 2015 en onderscheidt zich in Nederland door het structurele aanbod van praktijkleertrajecten (o.a. fietsenmakerij, webdevelopment en kappersvaardigheden) en aansluitende cursussen (o.a. psychosociale ondersteuning, toekomstoriëntatie en basisrechten) te koppelen aan ervaren docenten, landelijke lobby en onderzoek, juridische en maatschappelijke begeleiding. Het PAO beoogt met zijn aanbod aan te sluiten bij de opleidingsachtergrond, persoonlijke behoeften en interesses van deelnemers. Iedere cliënt die zich meldt bij het ASKV, of het PAO specifiek, krijgt een traject op maat aangeboden.

Daarnaast geven we ook Nederlandse les als Tweede Taal aan ongedocumenteerden. Als alle lessen zijn doorlopen wordt een examen A1 afgenomen. Dit examen is gelijkwaardig aan dat op niveau 1 van het Europees Referentiekader. De Nederlandse les wordt aangeboden op drie verschillende niveaus: A0, A0-A1 en A1.

Bij het PAO zijn in 2018 **253** deelnemers gestart met een praktijkleertraject of cursus. In deze periode heeft een totaal aantal van **223** deelnemers een praktijkleertraject of cursus afgerond. Van de **40** volwassenen in de huisvesting van het ASKV hebben **30** mensen deelgenomen aan dagbesteding. Dat is 75%. De opleidingsachtergrond varieert: van de PAO-deelnemers heeft gemiddeld 23% hoger onderwijs gevolgd, 40% middelbaar of beroepsonderwijs en gemiddeld 37% geen of alleen basisonderwijs.

Wat betreft de Nederlandse les: In de eerste helft van 2018 hebben **42** cursisten de lessen gevolgd, in drie groepen met drie verschillende niveaus: A0, A0-A1 en A1. Hiervan waren **25** mensen cliënt van het ASKV, een percentage van 73.5%. In de tweede helft van 2018 hebben **34** mensen de cursussen gevolgd, van wie **29** cliënten, een percentage van 85%. In totaal hebben we Nederlandse les geboden aan **67** mensen. Van hen waren **54** cliënten van het ASKV.

Het PAO werkt samen met het MOO aan het opzetten van cursussen speciaal voor MOO-cliënten. Vanuit onze ervaring is het belangrijk dat er een aanbod komt voor MOO-cliënten die niet in het bestaande aanbod kunnen meedraaien vanwege ernstige psychiatrische problematiek. PAO en MOO stellen gezamenlijk een nieuw specialistisch MOO-aanbod samen op het gebied van Psychosociale Ondersteuning en de cursus Plan Your Future.

1. Participatieaanbod ongedocumenteerden

PAO-trajecten (juli 2019 - december 2020)

Praktijkleertrajecten	**Frequentie**	**Max. aantal deelnemers per traject**	**Max. aantal deelnemers anderhalf jaar**
Kappersvaardigheden	2 keer per jaar, 1-2 dag(delen) p/w	10	30
Kleding maken	2 keer per jaar, 2 dag(delen) p/w	10	30
Kleding maken voor gevorderden	2 keer per jaar, 1 dagdeel per/w	10	30
Meubel maken	2 keer per jaar 2 dag(delen) p/w	7	21
ICT (webdevelopment en programmeren)	3 keer per jaar, 2 dag(delen) p/w	8	32
Fietsen maken	2 keer per jaar, 2 dag(delen) p/w	8	16
Tuinieren	1 keer per jaar, 1 dag(deel) p/w	8	8
Vloggen	3 keer per jaar, 2 dag(delen) p/w	9	36
Nederlandse les (groep 1)	2 keer per jaar, 1 dag(deel) p/w	10	30
Nederlandse les (groep 2)	2 keer per jaar, 1 dag(deel) p/w	10	30
Nederlandse les (groep 3)	2 keer per jaar, 1 dag(deel) p/w	10	30
Totaal		**100**	**293**

Frequentie en verwachting deelname cursussen

Cursussen	**Frequentie**	**Max. aantal deelnemers per cursus**	**Max. aantal deelnemers anderhalf jaar**
Plan Your Future[1]	3 keer per jaar, 6 dag(delen)	10	40
Plan Your Future, MOO	2 keer per jaar, 6 dag(delen)	10	30
Basisrechten	5 keer per jaar, 2 uur	8	60
Hardlopen	1 keer per jaar, 8 dag(delen)	10	20
EHBO & wegwijs in de zorg	2 keer per jaar (2 dagdelen)	10	30
Psychosociale ondersteuning	2 keer per jaar (3 dagdelen)	10	30
Psychosociale ondersteuning **MOO**	2 keer per jaar (3 dagdelen)	10	30
Ondernemerschap	2 keer (3 dagdelen)	15	45
Totaal		**83**	**285**

Frequentie en verwachting deelname na-trajecten en doorstroom (extern). Dit is de doorverwijzing naar buurthuizen e.d.

Externe cursussen		**6**	**225**

N.B. in de periode juli 2019-december 2020 wil het PAO-team 225 deelnemers begeleiden naar externe cursussen, naar buurthuizen, activiteitencentra en (waar mogelijk) naar regulier onderwijs. We ondersteunen deelnemers bij het opzetten van hun eigen projecten en activiteiten met buurtbewoners, in samenwerking met medewerkers van Stichting Cliëntgestuurde Initiatieven en Projecten (SCIP) en de Regenboog Groep. Zie ook onder 2 voor meer uitleg.

We verwachten de cursus kleding maken, kappersvaardigheden en ondernemerschap en Plan Your Future te geven bij BOOST.

[1] **Dit is onze cursus toekomstoriëntatie. We zijn nog op zoek naar een goede naam.**

2. Concrete resultaten en monitoring

Na drie jaar PAO hebben we een impactstudie onder regie van onderzoeks- en adviesbureau MAD impact uitgevoerd naar de effecten van het PAO voor de deelnemers. Dit onderzoek is gepubliceerd in 2018. Hieruit blijkt dat het project buitengewoon belangrijk is geweest voor de deelnemers en goed aansluit bij de noden die leven binnen de doelgroep. Deelnemers geven aan dat door het PAO hun stress vermindert, dat ze in beweging komen na tijden van stilstand, dat sociale contacten toenemen, waardoor ze zich meer verbonden voelen, dat hun eigenwaarde en geleerde vaardigheden toenemen, er mogelijkheden voor ontwikkeling ontstaan en dat ze voorzichtig durven nadenken over hun toekomst. Het PAO biedt op al deze vlakken een aanzienlijke verbetering voor de periode dat het project duurt.

Echter, doordat ongedocumenteerde mensen in Nederland zich veelal in schrijnende situaties bevinden en het PAO daarop geen directe invloed heeft, draagt het project slechts tijdelijk bij aan het verlichten van de alledaagse stress Wanneer het certificaat is behaald en de begeleiding vanuit het PAO stopt, blijkt het voor velen (nog) niet mogelijk om zelfstandig verder te gaan. Dit heeft te maken met verschillende factoren, zoals het feit dat studies, stages en vrijwilligerswerk meestal niet mogelijk zijn.

Om deze reden wil het PAO in de projectperiode juli 2019-december 2020 extra inzetten op na-trajectbegeleiding. Oud-deelnemers worden begeleid en doorverwezen naar bestaande initiatieven in de stad, samen met oud-deelnemers zullen cursussen voor gevorderden worden opgezet en waar mogelijk wordt doorverwezen naar regulier onderwijs (mbo, hbo, universiteit). Ook zullen deelnemers (onder andere als onderdeel van de na-trajectbegeleiding) worden ondersteund bij het opzetten van eigen activiteiten en projecten in buurthuizen, samen met buurtbewoners. We proberen zo de mensen hun zelfstandigheid terug te geven, hen in hun eigen kracht te zetten en hun persoonlijk netwerk in de stad Amsterdam te versterken.

Ook in de projectperiode (juli 2019-december 2020) monitoren we het PAO, om zo de impact en effecten ervan inzichtelijk te maken. We bouwen voort op de aanbevelingen uit de impactrapportage (2016-2018) en hanteren een combinatie van kwalitatieve en kwantitatieve methoden van dataverzameling – triangulatie – om de validiteit en betrouwbaarheid van het onderzoek te vergroten. De centrale onderzoeksvraag: Op welke wijze draagt het PAO bij aan het vergroten van grip van deelnemers op hun eigen leven en toekomst?

De sub-vragen:
- Sluit het PAO goed aan bij de noden van de doelgroep?
- Hebben PAO-deelnemers een beter beeld van de mogelijkheden voor hun eigen toekomst?
- Redden deelnemers zich beter op sociaal gebied?
- Ervaren deelnemers een versterkte verbinding met hun buurt en met Amsterdammers?
- Redden deelnemers zich op psychisch vlak?
- Zorgen deelnemers beter voor zichzelf?
- Voelen deelnemers zich meer onderdeel van de samenleving?

Door het monitoren een vast onderdeel te maken van onze werkwijze blijft het PAO een permanent leerproject. Ook blijven we flexibel; waar uit de monitoring blijkt dat een onderdeel niet werkt kan deze direct worden aangepast. Zo proberen we altijd samen met deelnemers te leren en innoveren en goed aan te sluiten bij de noden en behoeften van de doelgroep.

Het PAO-team maakt gebruik van het cliëntvolgsysteem van het ASKV. Hierin wordt bijgehouden aan welke cursussen deelnemers meedoen. De docenten houden lijsten bij van deelnemers en of deze daadwerkelijk op de cursussen komen. Als iemand niet komt wordt hij of zij nagebeld om te achterhalen of er problemen zijn. Dit wordt door hen zeer gewaardeerd; op die manier zien ze dat het belangrijk wordt gevonden dat ze er zijn. Deze gegevens zijn ook toegankelijk voor de betreffende juridische en maatschappelijke begeleider en de casemanager van het ASKV.

ASKV rapporteert aan de regiegroep en gemeente de aantallen deelnemers van de cursussen en praktijkleertrajecten, maar gezien de AVG delen we geen verdere persoonsgegevens van de cursisten zelf.

3. Beschrijving en onderbouwing methodiek

Het PAO gebruikt diverse methoden binnen het kader van activiteiten en participatie:

- **Het PAO biedt cursussen en praktijkleertrajecten (van A tot Z),** met een duidelijk begin- en eindpunt, en een afsluitend certificaat. Deelnemers leren zo een echte vaardigheid, die tegemoetkomt aan hun wens voor ondernemerschap en ze beoordelen dat als positief. Uit verschillende onderzoeken blijkt dat mensen zich beter voelen als zij betrokken zijn bij (de ontwikkeling van) activiteiten. Uit onze ervaring blijkt dat het heel belangrijk is voor een groot deel van de ongedocumenteerde mensen om in een veilige omgeving met veel begeleiding een cursus te volgen. Aan de hand van de feedback van deelnemers, docenten en onderzoekende studenten hebben we accenten kunnen wijzigen, waardoor de indeling van de trajecten en cursussen nog beter bij de doelgroep aansluit.

- **De Nederlandse les** maakt gebruik van de lesmethode Stap 1 Nieuw. Deze methode steunt niet op computergebruik en is daardoor bij uitstek geschikt voor lesgeven aan groepen. Zowel de conversatie als grammatica worden behandeld. Het opleidingsniveau van onze cliënten is vaak laag, omdat ze oorlogslanden zijn ontvlucht waar de infrastructuur dermate is aangetast dat al langere tijd normale activiteiten als scholing niet meer aanwezig zijn. Stap 1 Nieuw is voor hen een uitermate geschikte methode, omdat het naast tekst ook veel visueel materiaal bevat. Zo verwerven de cliënten de basisbegrippen van het Nederlands waardoor ze zich kunnen redden in het dagelijks omgangsverkeer. De methode behelst bijvoorbeeld Nederlandse omgangsvormen, waardoor participatie in onze maatschappij wordt bevorderd.

- **Begeleiding naar activiteiten in de stad.** We willen twee verschillende vormen van begeleiding naar externe cursussen en activiteiten in de stad bieden. Aan de ene kant begeleiden we naar een bestaand aanbod van dagbesteding en activiteiten bij buurthuizen en andere centra. Naast initiatieven voor statushouders zien we dat in veel buurthuizen cursussen en sportactiviteiten worden georganiseerd, zoals EigenWijks (Geuzenveld en Slotermeer), Vrouw en Vaart, de Regenboog Groep, Daadkr8 en YOKIDO-activiteitencentrum. Bij doorverwijzing naar deze initiatieven zullen we in de beginperiode blijven begeleiden, vooral ter ondersteuning van buurthuismedewerkers die niet bekend zijn met de doelgroep.[2] We hopen op deze manier de doelgroep te ondersteunen bij het creëren van een plek waar ze zich veilig voelen, een zogeheten *safe space*.

  Aan de andere kant kunnen vanuit het PAO onder sommige omstandigheden deelnemers worden doorverwezen naar het mbo, hbo of de universiteit. Dit is juridisch-technisch alleen mogelijk wanneer iemand een nieuwe juridische procedure voor een verblijfsvergunning start en op basis daarvan rechtmatig in Nederland verblijft. Soms lukt het om een deelnemer door te verwijzen op basis van goodwill van de school. We benaderen scholen op basis van het juridisch-technische argument, maar ook op basis van goodwill en waardigheid van ieder mens. Met de extra medewerkers op het project zal voor doorverwijzing en begeleiding meer ruimte ontstaan.

[2] Wij denken hierbij vooral aan ondersteuning bij het overkomen van taalbarrières en eventuele vragen over cultuurverschillen.

- **PAO neemt de coördinatie op zich van het samenstellen van een kaart (in Google Maps) van al bestaande activiteiten in de buurt.** Er wordt een kaart gebouwd waarbij we input vragen aan andere organisaties en het overzicht houden. Vanuit het PAO worden een of twee deelnemers uit de doelgroep gevraagd mee te denken over het aanbod in de stad en dat te editen. In de projectperiode juli 2019-december 2020 is het plan verder te werken aan deze speciale applicatie in Google Maps waarin het stedelijk participatieaanbod voor ongedocumenteerden is opgenomen. In de eerste maanden van de projectperiode wordt een *hackaton* georganiseerd met professionele developers zodat PAO-deelnemers (vanuit onze ICT- en vlogcursus) een eigen applicatie kunnen ontwikkelen (bijvoorbeeld een chatbox), waarmee zij geïnteresseerde ongedocumenteerden kunnen informeren over het participatieaanbod en bijkomende vragen kunnen beantwoorden.

- **Cliëntgestuurde projecten.** Het PAO wil in de projectperiode juli 2019-december 2020 een nieuwe vorm van begeleiding ontwikkelen (waaronder na-trajectbegeleiding), waarbij deelnemers worden ondersteund bij het opzetten van hun eigen projecten en initiatieven, in de buurt waar zij wonen. Dit komt voort uit de wens van de doelgroep om zelf eigenaar te worden van de activiteiten waaraan zij deelnemen en om in contact te komen met Amsterdammers. We ontwikkelen deze nieuwe vorm van werken samen met medewerkers van Stichting Cliëntgestuurde Initiatieven en Projecten (SCIP) en de Regenboog Groep. We verwachten hierop ook samen te werken met Amsterdam City Rights en andere organisaties.

- **Samenwerking PAO & MOO.** Met ondersteuning van de gemeente Amsterdam kan het PAO vanaf juli 2019 samen met het Medisch Opvangproject Ongedocumenteerden (MOO) een speciaal aanbod opzetten voor MOO-cliënten, gericht op zelfredzaamheid, zelfzorg en het maken van een plan voor de toekomst. Het opzetten van dergelijke cursussen voor MOO-cliënten vergt speciale expertise, zowel van het MOO als het PAO. Het MOO-team, met expertise op het gebied van begeleiding van mensen met ernstige psychiatrische problematiek, ziet vaak waar het misgaat in de praktijk. Mensen vereenzamen, komen hun bed niet meer uit en kunnen niet zelfstandig naar buiten, laat staan zelfstandig naar een cursus komen. De groepscursussen van het MOO zullen daarom ook op de MOO-locatie worden georganiseerd. Het PAO-team heeft ervaring met planning en organisatie en kan het MOO ondersteunen bij het opzetten van de cursus Psychosociale Ondersteuning en Plan Your Future (op zowel inhoudelijk als praktisch gebied). Het MOO-team begeleidt zijn cliënten voor, tijdens en na afloop van de cursus.

4. Deskundigheidsbevordering medewerkers en vrijwilligers

Het ASKV verzorgt lessen met betrekking tot basisrechten aan ongedocumenteerden. De organisatie gaat daarnaast ook de cursus Basisrechten aanbieden aan vrijwilligers van het ASKV, overige professionals en vrijwilligers die met de doelgroep werken en andere geïnteresseerden. Deze cursus geschiedt op aanvraag van betrokkenen, maar vanuit het ASKV zal ook actief worden gecommuniceerd dat deze mogelijkheid bestaat.

Vanuit het ASKV wordt minimaal drie keer per jaar een intervisietraining gehouden. In2019 is een cursus georganiseerd aan medewerkers die vervolgens kunnen optreden als gespreksleider. Het PAO-team zal driemaal per jaar intervisie organiseren voor zowel medewerkers als stagiair(e)s en vrijwilligers.

In het eerste halfjaar van 2019 wordt een training georganiseerd over trauma en traumaverwerking voor de medewerkers en vrijwilligers van het ASKV. In deze cursus leren de cursisten trauma's herkennen en ermee omgaan, zodat ze betere begeleiding kunnen bieden. De bedoeling is dat deze cursus jaarlijks wordt gegeven.

De docenten van de Nederlandse les ontvangen het lesmateriaal en de bijbehorende docentenhandleiding. Met de docentenhandleiding wordt per oefening uitgelegd hoe deze te presenteren aan de cursisten. Vervolgens lopen zij een paar lessen mee met een ervaren docent.

